

CZU: 343.344 : 344.131.7/8

OBIECTUL JURIDIC AL INFRAȚIUNILOR PREVĂZUTE LA ART.290 ȘI 291 CP RM

*Angela SERBINOV**Universitatea de Stat din Moldova*

În prezentul demers științific se pune în discuție obiectul juridic al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM. Astfel, este identificat obiectul juridic general, obiectul juridic generic și obiectul juridic special al acestor infracțiuni. Analizei este supus conținutul noțiunii „securitate publică” în calitate de valoare socială fundamentală lezată prin comiterea infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM, aflându-se în derivație organică cu obiectul juridic special al respectivelor infracțiuni. S-a arătat că securitatea publică este o stare de fapt inerentă unei colectivități umane prin care se asigură liniștea în sânul societății. S-a demonstrat că prin comiterea infracțiunilor analizate se atentează asupra drepturilor și intereselor unui grup de persoane, dar nu asupra drepturilor și intereselor unei singure persoane.

Cuvinte-cheie: securitate, securitate publică, ordine publică, operațiuni ilegale, armă de foc, muniții, păstrare neglijentă, trafic ilicit de arme.

LEGAL OBJECT OF OFFENCES PROVIDED BY ARTICLES 290 AND 291 PC RM

In the carried out study is put in question legal object of offences provided by articles 290 and 291 PC RM. Thus, general legal object, generic legal object and specific legal object is identified. An important aspect analyzed is formed determination of “public security” as the fundamental social value injured by the offences provided to in articles 290 and 291 PC RM, being in the organic branch with special legal object of these crimes. It has been demonstrated that public security is a fact inherent in a human collectivity that ensures peace in the bosom of society. It has been demonstrated that the analyzed crimes encroaching on the rights and interests of a group of people, but not on one person.

Keywords: security, public security, public order, illegal operations, firearm, ammunitions, careless storage, illicit trafficking with weapons.

Introducere

În doctrină se arată că obiectul infracțiunii îl formează valorile sociale și relațiile sociale care necesită apărare penală, în a căror consolidare și dezvoltare este interesată societatea și cărora, prin comportamentul antisocial al unor persoane aparte sau al unor grupuri de persoane, li se poate aduce atingere esențială [1, p.35].

Datorită structurii Părții Speciale a Codului penal, distingem mai multe categorii ale obiectului juridic, și anume: obiectul general, obiectul generic și obiectul special. Gradul de generalizare a obiectului protecției penale este determinant în evidențierea acestor categorii ale obiectului juridic. În cele ce urmează, analiza obiectului juridic al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM o vom face în corespundere cu categoriile nominalizate ale obiectului juridic.

1. Obiectul juridic general și obiectul juridic generic

În ceea ce privește *obiectul juridic general*, identificarea lui nu suscită careva probleme, deoarece acesta rezultă implicit din conținutul alin.(1) art.2 CP RM. În teoria dreptului penal se menționează că obiectul juridic general (comun) este format din totalitatea valorilor sociale (relațiilor sociale) ocrotite de legea penală [2, p.144; 3, p.146; 1, p.116]. Obiectul juridic general poate fi suprapus cu obiectul infracțiunii. Deși toate infracțiunile din Codul penal au același obiect juridic general, identificarea acestuia are importanță mai cu seamă la identificarea ilicitului penal, precum și la delimitarea de alte forme ale ilicitului, printre care cel contravențional.

Comparativ cu obiectul juridic general, *obiectul juridic generic* este format din fasciculul, grupul, mănunchiul de valori sociale de aceeași natură ocrotite prin normele penale [2, p.113]. Privitor la obiectul juridic generic al infracțiunilor investigate, surprindem prezența unei unanimități, cu mici excepții, în ceea ce privește opiniile oamenilor de știință față de conținutul acestuia. Acest lucru este cumva explicabil, avându-se în vedere faptul identificării obiectului juridic generic din titulatura capitolului Părții Speciale a Codului penal în care au fost amplasate infracțiunile prevăzute la art.290 și 291 CP RM. În doctrină se arată pe bună dreptate: „În legislația penală a Republicii Moldova, obiectul juridic generic este desprins din titulatura capitolelor din Partea Specială a Codului penal. De fapt, în baza obiectului juridic generic are loc gruparea infracțiunilor în capitole” [4, p.113].

Astfel, locul infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM în sistemul infracțiunilor din Partea Specială a Codului penal determină obiectul juridic generic al acestora. Din denumirea Capitolului XIII al Părții Speciale a Codului penal – Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice – desprindem că *obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM, ca, de altfel, al tuturor infracțiunilor amplasate în acest capitol, îl formează securitatea publică și ordinea publică drept valori sociale fundamentale, precum și relațiile sociale aferente acestora*. Toate infracțiunile amplasate în cadrul acestui capitol, inclusiv cele specificate la art.290 și 291 CP RM, au același obiect juridic generic, deși în doctrină [5, p.6] există și părerea potrivit căreia nu toate infracțiunile din acest capitol posedă același obiect juridic generic. Din perspectiva aspectului istoric al reglementărilor penale subliniem că în Codul penal în redacția anului 1961 [6] faptele infracționale corespondente celor de la art.290 și 291 CP RM erau amplasate în cadrul Capitolului XI „Infracțiuni contra securității publice, ordinii publice și sănătății populației”.

În ceea ce privește conceptele „securitate publică” și „ordine publică”, părerile oamenilor de știință variază. Avându-se în vedere specificul infracțiunilor analizate, interes prezintă, în special, aflarea conținutului noțiunii „securitate publică”. Or, după cum se va vedea *infra*, conținutul obiectului juridic special al infracțiunilor investigate derivă din securitatea publică, drept valoare socială fundamentală.

Pentru început consemnăm că legislația națională nu oferă o definiție securității publice. Etimologic, cuvântul „securitate” provine din latinescul *securitas*, ceea ce înseamnă „fără grijă, serenitate, liniște sufletească”. Potrivit Dicționarului Explicativ al Limbii Române [7, p.969], prin securitate trebuie de înțeles faptul de a fi la adăpost de orice pericol; sentiment de încredere și de liniște pe care îl dă cuiva absența oricărui pericol. În același timp, termenul „public” implică o colectivitate mare de oameni; mulțime, lume [7, p.868]. În doctrină, securitatea este definită ca fiind starea de protecție de amenințări cu caracter intern și extern a intereselor vitale importante ale persoanei, societății și statului [8, p.14]. A.V. Șesler și I.O. Smirnov evidențiază că securitatea reprezintă starea de ocrotire a celor mai importante valori sociale ce constituie elemente ale protecției juridico-penale [9, p.64]. Așadar, tradițional, securitatea presupune o stare de liniște, de protecție. Securitatea poate viza orice sferă a vieții sociale. Se poate referi la o singură persoană (securitate personală) sau la un grup de persoane (securitate publică). În ceea ce privește infracțiunile amplasate în cadrul Capitolului XIII din Partea Specială a Codului penal, inclusiv cele consemnate la art.290 și 291 CP RM, securitatea vizează un grup de persoane sau chiar o întreagă colectivitate. Iar acest lucru rezultă din titulatura capitolului Părții Speciale a Codului penal în care au fost amplasate infracțiunile supuse analizei. Deci, comparativ cu securitatea personală, securitatea publică vizează un cerc nedeterminat de persoane (amenințarea poartă un caracter în masă) [10, p.22]. În acest sens, Iu.I. Skoropupov punctează că securitatea publică constituie o stare de protecție a societății de infracțiuni, ce amenință, în primul rând, drepturile și interesele unui cerc nedeterminat de persoane [11, p.13]. În același fâgaș, S.Brînza și V.Stati enunță: „Securitatea publică privește colectivitatea în ansamblul ei (*ut universi*), spre deosebire de securitatea personală, care vizează indivizii luați în parte (*ut singuli*). Când legea penală incriminează anumite fapte care aduc atingere securității publice, prin aceasta se reacționează contra unui pericol de natură să producă efecte colective, adică să atingă interesele unui număr indeterminat, mai mult sau mai puțin important, de indivizi” [12, p.517]. În continuarea aceleiași idei, V.Manea afirmă: „De aici rezultă că normele, care incriminează fapte contra securității publice, apără interesele nu ale unei persoane aparte expuse pericolului. Ele apără interesele unui număr neconcretizat de persoane. Nu este neapărat ca numărul acestor persoane să fie foarte mare. Important este ca acestea să fie privite sub un unghi depersonalizat, doar ca parte a colectivității, a mulțimii, a publicului” [13, p.80]. Corect specifică E.A. Drojina că pentru amplasarea unei infracțiuni în cadrul capitolului dedicat protecției securității publice este necesar a determina dacă o atare faptă infracțională comportă pericol general [10, p.22].

După elucidarea acestui aspect, în cele ce urmează ne vom concentra asupra deslușirii conceptului „securitate publică”. Unii autori formulează definiții restrictive, în timp ce alții, din contra, încearcă să dea definiții mult mai largi securității publice. Preliminar menționăm că E.A. Drojina afirmă, corect, că securitatea publică reprezintă cea mai abstractă noțiune din totalitatea celor utilizate de legiuitor la exprimarea obiectului infracțiunii, motiv pentru care până la ziua de astăzi în știința dreptului penal rămâne nesoluționată pe deplin problema privind conținutul securității publice ca obiect al infracțiunii [10, p.4]. Tot așa și I.Iu. Suhacev menționează că sarcinile înscrise în lege de protecție a securității și a ordinii publice nu posedă „granițe” clare de soluționare a acestora, deoarece nu există un concept bine definit al unor astfel de categorii juridice [14, p.9].

În teoria dreptului penal se relevă că securitatea publică își găsește reflectare în psihologia socială, în conștiința publică fiind asociată cu un nivel anumit de încredere a cetățeanului în starea de protecție a societății în întregime de comiterea unor infracțiuni [15, p.3]. În viziunea lui A.Borodac, securitatea publică reprezintă un sistem de reguli ce asigură ocrotirea celor mai importante valori ale persoanei, valorile materiale și spirituale ale societății, autoritatea puterii oficiale, precum și suveranitatea și inviolabilitatea teritorială a țării [16, p.399]. X.Ulianovschi definește securitatea publică ca fiind un element al ordinii obștești reprezentând un sistem de relații sociale, care asigură securitatea vieții și sănătății cetățenilor, precum și nepermiterea cauzării pagubelor materiale sau a altor consecințe grave în procesul utilizării surselor cu un pericol social sporit [17, p.644]. Alți autori sunt de părere că securitatea publică reprezintă starea prin care se asigură condițiile propriu-zise de viață a întregii societăți, ordinea publică, precum și interesele societății și ale statului în procesul executării unor lucrări speciale și al manipulării cu dispozitive, obiecte și substanțe general-periculoase [18, p.503]. I.Iu. Suhacev definește securitatea publică ca fiind starea unei societăți de protecție a vieții și sănătății persoanelor de atentatele ilegale [14, p.11]. În viziunea lui O.Iu. Toropâghin, securitatea publică presupune totalitatea relațiilor sociale ce asigură inviolabilitatea vieții și sănătății persoanei, integritatea tuturor formelor de proprietate, protejate de legislația penală de acțiuni ilegale exprimate în fabricarea, procurarea, comercializarea și purtarea armei cu gaze, armei albe, inclusiv a armei de aruncare [19, p.14]. Prin securitate publică I.I. Bikeev înțelege starea societății atunci când nu se cauzează daune intereselor ei vitale prin comiterea infracțiunilor și altor fapte ilegale [20, p.12]. Privitor la cea din urmă accepție, precizăm că securitatea publică poate fi lezată atât prin intermediul faptelor penale, cât și al celor contravenționale. În acest sens, capitolul din Codul contravențional al Republicii Moldova menit să incrimineze faptele exprimate în manipulări ilegale cu arme și muniții este intitulat „Contravenții ce atentează la ordinea publică și securitatea publică”.

În aceeași ordine de idei, potrivit opiniei lui V.S. Komisarov, securitatea publică presupune totalitatea relațiilor sociale ce asigură starea de siguranță a vieții și sănătății cetățenilor, interesele patrimoniale ale persoanei fizice și juridice, liniștea socială și activitatea normală a instituțiilor de stat și obștești, precum și menținerea unui asemenea nivel de siguranță, care este suficient pentru funcționarea normală a societății [21, p.15]. Respectiva abordare este susținută de Ș.M. Ijaeva și R.V. Saveliev [22, p.12]. Deși este o definiție complexă, care scoate în evidență trăsăturile definitorii ale securității publice, nu susținem punctul de vedere exprimat de V.S. Komisarov în ceea ce privește conceperea sănătății publice în calitate de totalitate a relațiilor sociale. Pe aceeași undă se află și alți autori, care definesc securitatea publică ca „totalitate a relațiilor sociale prin care sunt stabilite condiții de securitate a vieții în societate [23, p.27]”. În accepțiunea autorului T.D. Ustinova, securitatea publică presupune totalitatea relațiilor sociale ce stabilesc existența în siguranță a persoanei în cadrul sistemului social [24, p.20]. Replicând autorilor citați, menționăm că securitatea publică nu poate fi definită ca un ansamblu de relații sociale; securitatea publică reprezintă valoare socială. Relațiile sociale apar în legătură cu o valoare socială. Sunt aferente valorii sociale, dar nu se suprapun cu aceasta.

Considerăm că securitatea publică reprezintă una dintre valorile sociale fundamentale ce constă într-o stare de fapt. De aceea, agreăm punctele de vedere doctrinare care subliniază acest lucru. Susținem accepțiunea autorilor S.Brînză și V.Stati care remarcă că securitatea publică este o stare de fapt (sublinierea ne aparține – n.a.) creată de normele de drept, destinată să asigure colectivității cele mai prielnice condiții de conviețuire, astfel încât interesele membrilor colectivității să fie puse la adăpost de orice pericol [12, p.517]. Așa și A.I. Kravțov înțelege prin securitate publică starea unei societăți de a fi protejată de amenințările (preponderent, cu caracter intern) cu dezorganizarea, distrugerea mecanismului existent al relațiilor sociale [25, p.12].

Potrivit altor autori, securitatea publică reprezintă în sine relațiile sociale îndreptate spre asigurarea securității publice, prin care se înțelege o formă a securității, evidențiată în baza criteriului obiectului protecției penale – societatea [10, p.9]. În opinia noastră, o atare definiție este una tautologică, fapt rezultat din expresia „securitatea publică reprezintă în sine relațiile sociale îndreptate spre asigurarea securității publice”.

În alt context, V.D. Malkov consideră că în conceptul „securitatea publică” trebuie inclusă particularitatea lipsei pericolului pentru societate [26, p.6]. Agreăm acest punct de vedere și menționăm că securitatea publică este o stare de fapt inerentă unei colectivități umane prin care se asigură liniștea în sânul societății.

În altă privință, în opinia lui Iu.I. Skoropupov, securitatea publică poate fi abordată în sens larg și în sens restrâns. Potrivit acestui autor, securitatea publică reprezintă *lato sensu* obiectul general al tuturor infracțiunilor înscrise în Partea Specială a Codului penal [11, p.13]. Pe o poziție similară se situează V.V. Bașilov, care identifică securitatea publică în sens restrâns în calitate de obiect juridic generic al infracțiunilor cercetate [27, p.11].

Nu putem agreea asemenea viziuni. Considerăm că acești doi autori suprapun nejustificat securitatea publică cu întreaga ordine de drept. Securitatea publică, ca, de altfel, și ordinea publică, constituie părți componente ale ordinii de drept. Or, ordinea de drept formează obiectul juridic general al infracțiunilor analizate, în timp ce securitatea și ordinea publică – obiectul juridic generic. De aici reiese că securitatea publică constituie specia, iar ordinea de drept – genul. Specia și genul nu se suprapun, ci se intersectează. În cele din urmă, nu putem susține părerea lui I.I. Bikeev care, criticând poziția legiuitorului de a fi constituit un capitol special dedicat protecției securității publice, menționează că toate infracțiunile atentează asupra securității publice [20, p.13].

Tot în contextul obiectului juridic generic urmează să polemizăm cu privire la coraportul dintre securitatea publică și ordinea publică, fapt dictat de tehnica legiuitorului de reunire a celor două valori sociale în cadrul aceluiași capitol din Partea Specială a Codului penal. Întâi de toate subliniem că ambele valori sociale au un conținut diferit. Sunt, deci, valori sociale distincte. Totodată, acestea corelează. În primul rând, ambele vizează un grup neconcretizat de persoane. În al doilea rând, ambele valori sociale sunt inerente societății, dar nu persoanei sau statului. Cu privire la conceptul „ordine publică”, accentuăm cele enunțate de I.Iu. Suhacev: „Trebuie de evidențiat ordinea publică ca o categorie juridică (ordinea publică în sens îngust) și ordinea publică ca o categorie socială (ordinea publică în sens larg)” [14, p.11]. Într-adevăr, ordinea publică constituie o valoare socială aptă să fie protejată nu doar de normele de drept, ci și de normele morale, sociale etc. Astfel, atunci când vorbim despre ordinea publică în calitate de valoare socială protejată de legea penală avem în vedere ordinea publică *stricto sensu*. În sensul legii penale, ordinea publică presupune nu altceva decât un ansamblu de reguli de comportament al oamenilor în societate, a căror respectare se asigură prin aplicarea forțată a Codului penal. Autorul A.Borodac enunță că ordinea publică presupune un sistem de reguli de conviețuire socială ce asigură liniștea socială, funcționarea normală a organelor de stat sau obștești, precum și relațiile sociale dintre cetățeni în toate domeniile activității sociale, acceptate de societate [16, p.399].

După identificarea conținutului noțiunii „securitate publică” urmează să decidem dacă infracțiunile prevăzute la art.290 și 291 CP RM corect au fost amplasate în cadrul capitolului Părții Speciale a Codului penal dedicat protecției securității publice și ordinii publice. Cu alte cuvinte, se impune să răspundem la întrebarea dacă prin incriminarea faptelor infracționale analizate legiuitorul protejează securitatea publică în calitate de valoare socială *sui generis*. Pentru a clarifica acest lucru, este necesar să stabilim dacă prin comiterea infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM este lezată securitatea unei întregi colectivități umane. În opinia noastră, manipulările ilegale cu arme și muniții constituie una dintre cele mai periculoase forme de exprimare a ilicitului penal în stare să lezeze securitatea unei societăți. Este cert că prin procurarea, păstrarea, purtarea, comercializarea, fabricarea, repararea ilegală a armei de foc sau a munițiilor, prin păstrarea neglijentă a armei de foc și a munițiilor, precum și prin transmiterea acestor obiecte altor persoane se atentează asupra drepturilor și intereselor unui grup de persoane, dar nu asupra unei singure persoane. Armele de foc și munițiile constituie dispozitive socialmente periculoase. Folosirea unor astfel de obiecte deținute ilegal pune în pericol membrii unei întregi colectivități. Or, acestea pot fi utilizate în privința unui număr nedeterminat de persoane. La fel, armele de foc sunt pasibile de folosire repetată. Unele muniții (gen grenadă) au efect distrugător în masă. Plus la aceasta, faptele prejudiciabile analizate, desemnând fenomenul traficului ilicit de arme, așa cum se arată în teoria dreptului penal, reprezintă deplasarea armelor în cadrul societății: de la producător la consumator, de la un consumator la altul [28, p.39]. Circulația unor astfel de obiecte nu are cum să nu pericliteze securitatea indivizilor din cadrul societății în care acestea sunt deplasate. La nivel statal, controlul circulației armelor de foc și al munițiilor este efectuat de Direcția generală securitate publică din cadrul Inspectoratului General de Poliție.

Reieșind din cele expuse *supra*, susținem poziția legiuitorului moldav de a amplasa infracțiunile prevăzute la art.290 și 291 CP RM în capitolul dedicat protecției securității publice și ordinii publice.

2. Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM

După identificarea obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM în cele ce urmează ne vom orienta atenția spre determinarea *obiectului juridic special* al numitelor infracțiuni. Pentru început subliniem următorul lucru: deși ambele infracțiuni presupun influențări criminale asupra armelor de foc și asupra munițiilor, având deci, practic, același obiect material, totuși un prim criteriu de delimitare a acestora îl reprezintă obiectul juridic special distinct. Or, nu există două infracțiuni cu obiect juridic special identic. Totodată, obiectul juridic special al infracțiunilor investigate se află în derivație cu obiectul juridic generic. În acest plan, doctrina relevă că obiectul juridic generic al infracțiunii este constituit din valoarea socială fundamentală în a cărei componentă este inclusă, într-o formă specifică, valoarea socială individuală care

constituie obiectul juridic special (specific) al infracțiunii [1, p.121]. Obiectul juridic special al infracțiunilor investigate îl reprezintă o parte a obiectului juridic generic, motiv din care primul reprezintă o anumită parte din totalitatea relațiilor sociale cu privire la securitatea publică și ordinea publică.

În ceea ce privește infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM, în doctrină se menționează că obiectul juridic special al acestei fapte îl reprezintă relațiile sociale protejate de legea penală legate de manipularea în condiții de siguranță cu armele de foc și cu munițiile [29, p.14]. În opinia lui S.U. Dikaev, acesta îl formează totalitatea relațiilor sociale ce asigură securitatea publică de posibila atentare prin intermediul manipulărilor ilegale cu armele [30, p.10]. După P.S. Matășevschi, obiectul juridic special îl reprezintă securitatea generală, a cărei încălcare se exprimă în săvârșirea acțiunilor interzise în privința armei de foc [31, p.19]. E.S. Krâlova susține că obiectul juridic special îl constituie securitatea publică în sfera traficului de arme și muniții [32, p.32]. În concepția autorilor L.Gîrla și Iu.Tabarcea, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM îl constituie relațiile sociale ce asigură securitatea publică în sfera traficului de arme de foc, de elemente componente, precum și de muniții pentru acestea [33, p.183]. Alți autori indică în calitate de obiect juridic special relațiile sociale a căror ocrotire este asigurată prin apărarea unui complex de valori, precum: menținerea ordinii publice, apărarea vieții, integrității și sănătății oamenilor, a proprietății, care nu ar fi posibile fără o reglementare strictă a modului în care pot fi deținute și folosite armele [34, p.92]. După A.N. Karahanov, obiectul juridic special îl constituie relațiile sociale din sfera ordinii stabilite de procurare, comercializare, păstrare și purtare a armelor și munițiilor [35, p.11]. Similară este opinia lui E.A. Kaț, care afirmă că obiectul juridic special al infracțiunii analizate îl reprezintă relațiile sociale din sfera procurării, transmiterii, comercializării, păstrării, transportării și purtării în condiții de siguranță a armelor [36, p.15]. Însă, din motive neclare, acest din urmă autor restrânge cercul relațiilor sociale lezate la cele rezultate din manipularea ilegală cu arme, nu și cu muniții. Alți autori opinează că obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM îl formează securitatea publică apărută împotriva aplicării, folosirii și manipulării ilegale cu armele și munițiile [37, p.16; 11, p.14]. De aceeași părere este D.M. Kokin, care indică în calitate de obiect al protecției penale securitatea publică împotriva aplicării și folosirii armei și munițiilor [38, p.19]. În calitate de argument *forte* care să susțină poziția sa, D.M. Kokin indică faptul că atunci când la săvârșirea unei infracțiuni se folosește o armă, de regulă, aceasta se află în trafic ilicit [38, p.19]. Față de această optică avem unele rezerve. *Primo* – nu întotdeauna arma folosită la săvârșirea infracțiunii este păstrată și purtată în condiții ilegale. Nu este exclus ca o armă deținută în condiții legale să fi fost folosită la săvârșirea infracțiunii. Dacă am susține o atare poziție, am fi nevoiți să afirmăm că și în cazul păstrării legale a unei arme se lezează valoarea socială sus-indicată, în situația în care respectiva armă este folosită la săvârșirea unei infracțiuni. De fapt, într-o astfel de ipoteză, persoana nu va răspunde în baza art.290 CP RM (deținând arma în condiții legale), ci doar în baza normei ce incriminează fapta infracțională comisă cu ajutorul armei de foc. *Secundo* – chiar și atunci când arma este deținută contrar prevederilor legale, nu de fiecare dată aceasta este folosită la săvârșirea infracțiunii. Mai mult, nu în puține cazuri, făptuitorul păstrează, poartă arma de foc contrar reglementărilor legale, însă, în vederea atingerii unei finalități aflate în limitele legii (spre exemplu, pentru autoapărare, în scop de colecționare). Și dacă arma de foc sau munițiile sunt păstrate ilegal, dar în scop de colecționare, se atentează oare asupra securității publice împotriva aplicării și folosirii armei sau munițiilor, avându-se în vedere că în această ipoteză arma de foc nu este nici aplicată, nici folosită? Aceasta pur și simplu este păstrată. Este păstrată contrar ordinii legale.

În literatura de specialitate română se arată că obiectul juridic special al infracțiunii corespondente celei de la art.290 CP RM are un conținut vast, fiind format din totalitatea relațiilor sociale a căror ocrotire este asigurată prin apărarea unui complex de valori sociale: ordinea publică, securitatea socială, viața și integritatea corporală a persoanei, avutul obștesc și cel personal ori particular, apărare care este realizată prin reglementarea activităților referitoare la arme și muniții [39, p.291].

Susținem opinia autorului rus L.F. Rogatâh, potrivit căreia obiectul juridic special îl reprezintă relațiile sociale referitoare la circulația armelor bazată pe totalitatea regulilor ce determină ordinea de fabricare, procurare, folosire, păstrare, comercializare și transmitere a armelor [40, p.14]. O asemenea abordare vine să scoată în evidență faptul lezării relațiilor sociale ce derivă din securitatea publică prin încălcarea regulilor de manipulare cu arme și muniții. Or, păstrarea, purtarea, procurarea, comercializarea, fabricarea și repararea armei de foc și a munițiilor în condiții legale nu antrenează răspunderea penală în baza art.290 CP RM. Considerăm imperioasă punctarea pe faptul manipulării cu arme de foc și cu muniții prin încălcarea ordinii legale. De aceea, pare a fi incompletă părerea doctrinară, potrivit căreia obiectul infracțiunii prevăzute la

art.290 CP RM îl formează securitatea publică în cazul punerii în circulație a armelor și a munițiilor [41, p.332]. Din accepțiunea sus-indicată s-ar desprinde că securitatea publică este lezată și în ipoteza circulației legale a armelor și a munițiilor, ceea ce ar constitui o absurditate. Legalitatea circulației armelor de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) și a munițiilor este subliniată de S.Brînza și V.Stati, care indică în calitate de obiect juridic special al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM relațiile sociale cu privire la circulația legală a munițiilor sau armelor de foc (cu excepția armei de foc cu țeavă lisă (*a se citi* – armă de vânătoare cu țeavă lisă – *n.a.*) [12, p.628; 42, p.578]). Același lucru îl remarcă V.Păvăleanu, O.Loghin și T.Toader, în opinia cărora obiectul juridic este reprezentat de relațiile sociale care implică respectarea regimului legal (sublinierea ne aparține – *n.a.*) al armelor și al munițiilor [43, p.476; 44, p.495].

Rezumând asupra accepțiunilor doctrinare expuse *supra*, conchidem că *obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM îl formează relațiile sociale referitoare la securitatea publică în sfera realizării în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare a operațiunilor, înscrise în dispoziția incriminătoare, în privința munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă)*. O asemenea abordare pune accentul pe patru aspecte importante ale obiectului atentatului infracțional prevăzut la art.290 CP RM: *primo* – stabilește interdependența dintre conduita infracțională consemnată în tiparul normei incriminătoare și obiectul protecției penale; *secundo* – evidențiază faptul lezării relațiilor sociale prin realizarea unor operațiuni contrar ordinii legal stabilite; *tertio* – este în unison cu cadrul normativ extrapenal în care în privința armelor și munițiilor este folosită noțiunea „operațiune”; *quarto* – evidențiază interconexiunea dintre obiectul juridic generic și cel special.

În altă ordine de idei, în doctrină se menționează că infracțiunea analizată posedă un obiect juridic special secundar, fiind format din viața și sănătatea persoanei [11, p.14]. Pe o poziție similară se află și alți autori. Bunăoară, în literatura de specialitate ucraineană se susține că obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.263 CP Uc (normă analogică cu cea de la art.290 CP RM) îl formează, *inter alia*, viața și sănătatea persoanelor [45, p.510]. Nu putem susține o asemenea abordare. Prin comiterea infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM se atentează asupra relațiilor sociale ce derivă din securitatea publică, drept valoare socială *sui generis*. Viața și sănătatea persoanelor nu se află în derivație organică cu securitatea publică. Acestea sunt valori sociale distincte, fapt statuat și de legiuitor la structurarea Părții Speciale a Codului penal. Plus la aceasta, așa cum relevă E.V. Zaițeva, manipulările ilegale cu arme nu creează un pericol direct pentru viața și sănătatea persoanei [46, p.76]. Viața și sănătatea persoanei sunt amenințate/lezate doar în ipoteza în care arma și/sau muniția deținută ilegal este folosită la săvârșirea unei infracțiuni contra persoanei. Toate acestea demonstrează că prin purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea sau comercializarea ilegală a munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) se atentează asupra unui singur obiect al protecției penale.

Dar care este obiectul protecției penale în ipoteza sustragerii armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) și a munițiilor? Doctrina relevă că în această situație infracțiunea este pluriobiectuală [47, p.106; 8, p.17; 20, p.13]. În ce ne privește, considerăm că sustragerea unor astfel de obiecte este o faptă biobiectuală. În atare ipoteză distingem un obiect juridic special principal și unul secundar, infracțiunea având un obiect juridic multiplu. Pentru început vom încerca să identificăm obiectul juridic principal. În context, se impune ca firească întrebarea: obiectul juridic principal al sustragerii armei de foc sau a munițiilor este sau nu identic cu obiectul juridic special al purtării, păstrării, procurării, fabricării, reparării sau comercializării ilegale a munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă)? La prima vedere, s-ar părea că întrebarea este retorică. În realitate însă, reieșind din esența juridică a sustragerii armei de foc sau a munițiilor, deducem că obiectul juridic special principal al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM în modalitatea de sustragere a armei de foc sau a munițiilor nu coincide cu obiectul juridic special al purtării, păstrării, procurării, fabricării, reparării sau comercializării ilegale a munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă). Prin sustragerea munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) nu se atentează asupra relațiilor sociale referitoare la operațiunile legale realizate în privința entităților numite. Prin sustragerea unor astfel de obiecte sunt lezate relațiile sociale referitoare la securitatea publică în sfera circulației armelor de foc și a munițiilor. De fapt, sustragerea în condiții legale este imposibilă, comparativ cu celelalte acțiuni înscrise în dispoziția art.290 CP RM, a căror realizare poate avea loc în condiții de legalitate. Sustragerea, prin esență, este o acțiune ilegală. Sustragerea nu poate fi legală și ilegală. În contrast, purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea sau comercializarea poate avea loc atât în strictă conformitate cu

reglementările legale, cât și contrar ordinii legale. Acest lucru rezultă, inclusiv, din tehnica legislativă. Termenul „ilegal” din titlatura art.290 CP RM vizează doar purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea și comercializarea, nu și sustragerea munițiilor sau a armei de foc. Mai mult, în categoria „operațiunilor cu arme și muniții” înscrise în textul Legii privind regimul armelor și al munițiilor cu destinație civilă, nr.130 din 08.06.2012 [48], nu a fost inclusă și sustragerea unor astfel de obiecte. În acest sens, se conturează logica întrebare: există vreo rațiune în ceea ce privește amplasarea unor fapte distincte ca esență juridică în cadrul aceleiași norme de incriminare? Având obiecte juridice speciale distincte, s-ar părea că sustragerea, alături de celelalte acțiuni prejudiciabile, constituie infracțiuni distincte în cadrul aceleiași norme. Însă, o asemenea tehnică legislativă este defectuoasă. Aceasta nu permite aplicarea corectă a pedepsei penale. Or, sancțiunea normei este una și aceeași, în timp ce faptele stipulate în dispoziția normei comportă grad prejudiciabil diferit. În opinia noastră, sustragerea nu trebuie să se regăsească alături de purtarea, păstrarea, procurarea, fabricarea, repararea și comercializarea ilegală a armei de foc sau a munițiilor, chiar dacă sunt fapte prejudiciabile îndreptate spre aceleși obiecte ale lumii materiale. Când spunem alături, avem în vedere în cadrul aceleiași norme. Întru susținerea poziției noastre invocăm următoarele argumente suplimentare la cele relevate mai sus: *primo* – Codul penal al Republicii Moldova în redacția anului 1961 incrimina separat la art.227¹ sustragerea armei de foc și a munițiilor; *secundo* – în actualul Cod penal există cazuri similare când sustragerea unor entități materiale este amplasată în cadrul unor norme separate (este cazul art.217⁴ CP RM care stabilește răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea drogurilor sau etnobotanicelor); *tertio* – în planul dreptului penal comparat, legislațiile penale ale mai multor state recurg la tehnica incriminării separate a faptei de sustragere a armei de foc și a munițiilor (de exemplu, legislația penală a Federației Ruse, a României etc.); *quarto* – sustragerea este mai periculoasă ca purtarea, păstrarea etc. ilegală a armei de foc și a munițiilor. Fapt rezultat, pe de o parte, din natura juridică a unei astfel de fapte care, prin esență, comportă doar caracter ilegal, comparativ cu celelalte operațiuni ilegale înscrise în dispoziția normei de la art.290 CP RM care în viața zilnică pot avea caracter legal, iar, pe de altă parte, din posedarea unui obiect juridic special multiplu. Pe bună dreptate O.L. Bagrova susține că sustragerea sau extorcarea armelor și munițiilor este o infracțiune mai periculoasă ca purtarea, păstrarea etc. ilegală a armelor și munițiilor, fapt ce constituie unul dintre criteriile fundamentale de constituire a unei componente de infracțiune distincte și de stabilire a unei pedepse mai severe [49, p.13].

Ca urmare a celor enunțate, avansăm propunerea *de lege ferenda* de reamplasare în cadrul unei norme separate a faptei prejudiciabile exprimate în sustragerea munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânatoare cu țevă lisă), și anume: prin instituirea unui nou articol (art.290¹ CP RM).

După această digresiune, urmează să identificăm obiectul juridic special secundar al sustragerii munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânatoare cu țevă lisă). Dacă obiectul juridic principal al infracțiunii este situat în planul obiectului juridic generic al infracțiunii, atunci obiectul juridic secundar al infracțiunii se situează, de regulă, în planul altor obiecte juridice generice ale infracțiunii [1, p.131]. Același lucru este valabil pentru infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM în modalitatea de sustragere a munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânatoare cu țevă lisă). *In concreto*, acesta se situează în planul infracțiunilor contra patrimoniului comise prin sustragere. Or, reprezentând un caz special al sustragerii, în plan secundar, sustragerea munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânatoare cu țevă lisă) lezează aceleși relații sociale. Prin urmare, obiectul juridic secundar al sustragerii armei de foc și a munițiilor îl formează relațiile sociale cu privire la posesia asupra acestor entități.

În context, în doctrină se arată că prin sustragerea armelor se atentează la două obiecte ale protecției juridico-penale: relațiile sociale ce asigură ordinea stabilită de manipulare cu armele (obiectul juridic special principal) și relațiile sociale ce asigură inviolabilitatea dreptului de proprietate asupra armelor (obiectul juridic special secundar) [50, p.169]. V.N. Kudașov opinează că sustragerea armelor de foc și a munițiilor posedă un obiect juridic special principal constând în securitatea publică și unul suplimentar (*a se citi*, secundar – *n.a.*) – relațiile sociale cu privire la proprietate [51, p.384]. Prin sustragerea armelor și a munițiilor, menționează V.V. Bașilov, în mod subsidiar se aduce atingere relațiilor sociale cu privire la proprietate [27, p.11]. Nu putem fi de acord cu V.N. Kudașov și cu V.V. Bașilov care indică asupra relațiilor sociale cu privire la proprietate în calitate de obiect juridic secundar al sustragerii armei de foc și a munițiilor. După cum am afirmat mai sus, sustragerea munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânatoare cu țevă lisă) constituie o formă specială a sustragerii. În același timp, sustragerile propriu-zise sunt amplasate în capitolul Părții Speciale destinat protecției patrimoniului, dar nu proprietății. Deși proprietatea reprezintă segmentul de bază al patrimoniului,

totuși, acestea nu se confundă. În context, S.Brînza consemnează că „titulatura „Infrapecțiuni contra patrimoniului” este, în raport cu apărarea oferită de legea penală, mai adecvată decât titulatura „Infrapecțiuni contra proprietății”, de vreme ce legea penală exercită această apărare sub aspectul menținerii poziției faptice a bunurilor, poziție care poate să derive din alte drepturi reale decât din dreptul de proprietate” [1, p.201]. Dezvoltând ideea conturată, același autor punctează că noțiunea de patrimoniu, privită ca universalitate de drept, este mai cuprinzătoare decât cea de proprietate, incluzând, în afara expresiei sale juridice – dreptul de proprietate, toate celelalte drepturi reale și de creanță, alături de obligațiile patrimoniale, precum și orice situație care prezintă chiar numai o aparență de drept [52, p.102-109]. În conjunctura infracțiunilor reunite sub denumirea marginală de escrocherie, Ig.Botezatu relevă că relațiile sociale cu privire la patrimoniu, nu relațiile sociale cu privire la proprietate, formează obiectul juridic generic al infracțiunii [53, p.111]. Opinii similare au și alți autori [54, p.60].

În cele din urmă, conchidem că nu relațiile sociale cu privire la proprietate, ci cele cu privire la posesia asupra munițiilor și asupra armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) reprezintă obiectul juridic secundar al sustragerii numitelor entități materiale. Or, tocmai aceste relații sociale se află în derivație organică cu relațiile sociale cu privire la patrimoniu.

De ce legiuitorul a amplasat sustragerea munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) în capitolul Părții Speciale a Codului penal dedicat protecției securității publice și ordinii publice? Care a fost rațiunea inserării în textul legii penale a unei incriminări speciale? Răspunzând la aceste întrebări, considerăm util să reproducem punctul de vedere ce-i aparține lui S.Brînza: „Într-o serie de cazuri, atunci când legea penală ia sub ocrotire anumite valori și relații sociale împotriva infracțiunilor corespunzătoare, ea vizează nu atât entitățile patrimoniale ce formează obiectul material al acestor infracțiuni, cât, mai ales, destinația acelor entități” [1, p.362]. Așa și în cazul sustragerii munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) legiuitorul acordă atenție prioritară destinației acestora și mai puțin aspectului patrimonial. Din aceste motive, relațiile sociale cu privire la posesia asupra munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țeavă lisă) apar în postura de obiect juridic special secundar. Atenția este orientată spre protejarea relațiilor sociale desprinse din securitatea publică. În toate aceste cazuri, punctează S.Brînza, legiuitorul pune în prim-plan nu valoarea, exprimată în bani, a bunului respectiv, ci alte calități, ajungând la concluzia că aceste fapte necesită a fi defalcate în calitate de infracțiuni de sine stătătoare [1, p.362].

3. Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM

În alt registru, urmează să identificăm *obiectul juridic special al păstrării neglijente a armelor de foc și a munițiilor*. După L.Sivțova, obiectul juridic special îl formează securitatea publică [55, p.2]. Pe aceeași poziție se află și alți autori [56, p.572; 45, p.513; 31, p.24]. Considerăm o atare accepție mult prea largă, suprapunându-se cu conceptul obiectului juridic generic al infracțiunii analizate și nu doar, ci și al tuturor infracțiunilor amplasate în cadrul aceluiași capitol. Alți autori indică în calitate de obiect juridic special al infracțiunii investigate securitatea publică în sfera circulației armei de foc [57, p.594]. De aceeași părere este A.A. Zadoian [57, p.180]. Și această viziune pare a fi extensivă. Ea nu permite diferențierea obiectului atentatului infracțional al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM de cel al infracțiunii specificate la art.290 CP RM. Or, ambele fapte infracționale lezează securitatea publică în sfera circulației armei de foc.

Într-o altă opinie, obiectul juridic special al infracțiunii examinate îl reprezintă securitatea publică în sfera manipulării cu armele [58, p. 539; 59, p.558]. Respectiva accepție deja pare a fi prea restrictivă, limitându-se la ordinea de manipulare cu armele, nu și cu munițiile. Precizăm însă, că abordarea doctrinară enunțată este în unison cu cadrul normativ al Federației Ruse, a cărei legislație penală incriminează doar păstrarea neglijentă a armelor de foc, nu și a munițiilor. În raport cu același model reglementar se află teza doctrinară, potrivit căreia obiectul juridic special al infracțiunii în cauză îl constituie securitatea publică în sfera păstrării armei de foc [60, p.418].

În vederea elucidării obiectului juridic special al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM trebuie luată în calcul situația premisă la săvârșirea infracțiunii – deținerea armei de foc și a munițiilor în condiții de legalitate. Făptuitorul încalcă anumite reguli de manipulare cu armele de foc și munițiile deținute legal. În acest fagaș, potrivit autorului X.Ulianovschi, obiectul juridic special al infracțiunii examinate îl constituie securitatea publică în sfera de comportare (sublinierea ne aparține – n.a.) cu armele de foc și cu munițiile [17, p.647]. Același aspect este accentuat de S.Brînza și V.Stati, care indică în calitate de obiect juridic special al infrac-

țiunii analizate relațiile sociale cu privire la păstrarea și transmiterea în condiții de legalitate a armelor de foc și a munițiilor [12, p.635; 42, p.587].

Prin păstrarea neglijentă a armelor de foc și a munițiilor făptuitorul ignoră ordinea de deținere și transmitere a acestora, ordine stabilită de reglementările în vigoare. De aceea, just se consemnează în literatura de specialitate că obiectul atentării în cazul infracțiunii respective îl formează relațiile sociale referitoare la securitatea publică, al cărei element îl constituie ordinea de păstrare a armei de foc stabilite de actele normative [61, p.383].

Sintetizând viziunile doctrinare expuse *supra*, conchidem că *obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM îl formează relațiile sociale referitoare la securitatea publică în sfera respectării ordinii legal stabilite de păstrare și transmitere a armelor de foc și a munițiilor.*

În aceeași ordine de idei, în viziunea lui I.Macari, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM îl formează, pe lângă securitatea publică, viața și sănătatea persoanelor [41, p.334]. Aici venim cu următoarea precizare: afirmația enunțată mai sus este în unison cu modelul incriminator existent până la 24 februarie 2009, atunci când a fost publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, nr.277 din 18.12.2008 [62], din dispoziția normei incriminatorie fiind exclusă expresia „dacă aceasta a avut urmări grave”. În conformitate cu acel model de reglementare, obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM fiind unul complex, în plan secundar era format, inclusiv, din viața și sănătatea persoanei. Potrivit noului model incriminator, componența de infracțiune de la art.291 CP RM este una formală. În structura laturii obiective a infracțiunii legiuitorul nu a inclus, ca altădată, urmarea prejudiciabilă. În lipsa urmării, infracțiunea are un singur obiect de atentare – cel ce derivă organic din obiectul juridic generic al infracțiunii examinate. Prin urmare, obiectul juridic special al păstrării neglijente a armelor de foc și a munițiilor este unul *simplu*. Nu de aceeași părere a fost instanța de judecată într-o cauză penală intentată în baza art.291 CP RM, reținând faptul prezenței unui obiect juridic special suplimentar – viața și sănătatea persoanei – prin comiterea acțiunilor imputate inculpatului [63].

În urma studiului efectuat formulăm următoarele **concluzii**:

1) Din denumirea Capitolului XIII al Părții Speciale a Codului penal – Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice – rezultă că obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM, ca, de altfel, al tuturor infracțiunilor amplasate în acest capitol, îl formează securitatea publică și ordinea publică drept valori sociale fundamentale, precum și relațiile sociale aferente acestora.

2) Conținutul obiectului juridic special al infracțiunilor prevăzute la art.290 și 291 CP RM se află în derivație organică cu securitatea publică, drept valoare socială fundamentală.

3) Securitatea publică este o stare de fapt inerentă unei colectivități umane prin care se asigură liniștea în sânul societății.

4) Prin procurarea, păstrarea, purtarea, comercializarea, fabricarea, repararea ilegală a armei de foc sau a munițiilor, prin păstrarea neglijentă a armei de foc și a munițiilor, precum și prin transmiterea acestor obiecte altor persoane se atentează asupra drepturilor și intereselor unui grup de persoane, dar nu asupra unei singure persoane.

5) Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.290 CP RM îl formează relațiile sociale referitoare la securitatea publică în sfera realizării în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare a operațiunilor, înscrise în dispoziția incriminatorie, în privința munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țevă lisă).

6) Infracțiunea prevăzută la art.290 CP RM, atunci când apare în modalitatea de sustragere a munițiilor și a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țevă lisă), posedă un obiect juridic special multiplu.

7) Prin sustragerea munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țevă lisă) în plan principal nu se atentează asupra relațiilor sociale referitoare la operațiunile legale realizate în privința entităților numite.

8) Obiectul juridic special secundar al sustragerii munițiilor sau a armei de foc (cu excepția armei de vânătoare cu țevă lisă) îl formează relațiile sociale cu privire la posesia obiectelor materiale nominalizate.

9) Obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute la art.291 CP RM îl formează relațiile sociale referitoare la securitatea publică în sfera respectării ordinii legal stabilite de păstrare și transmitere a armelor de foc și a munițiilor.

Referințe:

1. BRÎNZA, S. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 675 p.
2. MITRACHE, C., MITRACHE, C. *Drept penal român. Partea Generală*. București: Universul juridic, 2014.
3. BASARAB, M. *Drept penal. Partea Generală. Vol.I*. București: Lumina LEX, 1997. 480 p.
4. СОРЕТЧИ, СТ., НАДÎРКА, І. *Calificarea infracțiunilor*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 352 p.
5. ТИХИИ, В.П. *Ответственность за преступления против общественной безопасности*: Учебное пособие. Харьков: Юридический институт, 1984. 68 с.
6. Codul penal al Republicii Moldova din 24.03.1961. În: *Veștile Советулуй Сунрем ал РСС Молдовенешть*, 1961, nr.10.
7. *Dicționar Explicativ al Limbii Române* / Sub redacția I.Coteanu, L.Seche, M.Seche. București: Univers enciclopedic, 1998. 1194 p.
8. КРАВЦОВ, А.И. *Незаконные действия с оружием: теоретические аспекты и проблемы законодательного описания их составов: на материалах практики судов Саратовской области*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Краснодар, 2007. 24 с.
9. ШЕСЛЕР, А.В., СМИРНОВ, И.О. Характеристика объекта как элемента состава преступления, предусмотренного статьей 208 Уголовного кодекса Российской Федерации. В: *Юридическая наука и правоохранительная практика*, 2013, №3(25), с.61-67.
10. ДРОЖЖИНА, Е.А. *Общественная безопасность как объект преступления*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2015. 27 с.
11. СКОРОПУПОВ, Ю.И. *Уголовно-правовые и криминологические вопросы борьбы с незаконными приобретением, передачей, сбытом, хранением, перевозкой или ношением оружия, его основных частей, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Рязань, 2003. 24 с.
12. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea Specială. Vol.II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p.
13. MANEA, V. *Răspunderea penală pentru acțiunile care dezorganizează activitatea penitenciarelor*. Chișinău: CEP USM, 2010. 292 p.
14. СУХАЧЕВ, И.Ю. О соотношении понятий „общественный порядок” и „общественная безопасность”. В: *Вестник Восточно-Сибирского института МВД России*, 2009, №4 (51), с.8-12.
15. ЧУЧАЕВ, А.И., ГРАЧЕВА, Ю.В., ЗАДОЯН, А.А. *Преступления против общественной безопасности*: Учебно-практическое пособие. Москва: Проспект, 2010.
16. BORODAC, A. *Manual de drept penal. Partea Specială*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2004. 622 p.
17. BARBĂNEAGRĂ, A., ALECU, G., BERLIBA, V. et al. *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu. (Adnotat cu jurisprudența CEDO și a instanțelor naționale)*. Chișinău: Sarmis, 2009. 860 p.
18. *Курс российского уголовного права. Особенная часть* / Под ред. В.Н. КУДРЯВЦЕВ, А.В. НАУМОВА. Москва: Спарк, 2002. 1040 с.
19. ТОРОПЫГИН, О.Ю. *Уголовная ответственность за незаконное изготовление, приобретение, сбыт или ношение газового холодного оружия*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва. 2003. 22 с.
20. БИКЕЕВ, И.И. *Ответственность за преступления против общественной безопасности, связанные с незаконным обращением с материальными объектами повышенной опасности*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора юридических наук. Москва. 2009. 34 с.
21. КОМИССАРОВ, В.С. *Терроризм, бандитизм, захват заложника и другие тяжкие преступления против общественной безопасности по новому УК РФ*. Москва: Кросна-Лекс, 1997. 159 с.
22. ИЖАЕВА, Ш.М., САВЕЛЬЕВ, Р.В. *Бандитизм в системе преступлений против общественной безопасности и общественного порядка*. Пятигорск: Рекламно-информационное агентство, 2009. 58 с.
23. КОМИССАРОВ, В.С. *Преступления, нарушающие общие правила безопасности (понятие, система, общая характеристика)*: Диссертация на соискание ученой степени доктора юридических наук. Москва, 1997. 364 с.
24. УСТИНОВА, Т.Д. *Уголовная ответственность за бандитизм*. Москва: Интел-Синтез, 1997. 181 с.
25. СОКОЛОВ, А.Ф. *Преступления в сфере оборота оружия, ст. 222, 223 УК РФ: проблемы юридической техники и дифференциации ответственности*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Ижевск, 2002. 12 с.
26. МАЛКОВ, В.Д. *Хищение огнестрельного оружия, боевых припасов и взрывчатых веществ*. Москва, 1971. 238 с.
27. БАШИЛОВ, В.В. *Борьба с организованными формами преступного оборота огнестрельного оружия, его основных частей, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств: Уголовно-правовой и криминологический аспекты*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2000. 22 с.
28. ЗАГАЙНОВА, Ю.В. К вопросу о понятии незаконного оборота оружия. В: *Вестник Восточно-Сибирского института МВД России*, 2012, №3 (62), с.36-41.

29. ГРИГОРЯН, Т.Л. *Противодействие незаконному обороту оружия: уголовно-правовой и криминологический аспекты*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Санкт-Петербург, 2005. 22 с.
30. ДИКАЕВ, С.У. *Незаконные приобретение, передача, сбыт, хранение, перевозка или ношение оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств*: Учебное пособие. Уфа, 1998. 421 с.
31. МАТЫШЕВСКИЙ, П.С. *Ответственность за преступления против общественной безопасности, общественного порядка и здоровья населения*. Москва: Юридическая литература, 1964. 159 с.
32. КРЫЛОВА, Е.С. Дифференциация уголовной ответственности за незаконные приобретение, передачу, сбыт, хранение, перевозку или ношение оружия, его основных частей, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств с учетом предмета преступления. В: *Вестник Казанского юридического института МВД России*, 2012, №2(8), с.32.
33. ГЫРЛЯ, Л.Г., ТАБАРЧА, Ю.М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть Особенная. Том II*. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 592 с.
34. DAN, E.I., ȘULEA, C., CERNEA, V. et. al. *Infrațiunea de nerespectare a regimului armelor și al munițiilor*. În: *Academica Science Journal*, 2012, nr.1(1), p.90-96.
35. КАРАХАНОВ, А.Н. *Уголовная ответственность за незаконные действия с оружием, предусмотренные статьей 222 УК РФ*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2002. 24 с.
36. КАЦ, Е.А. *Уголовная ответственность за незаконные приобретение, передачу, сбыт, хранение, перевозку или ношение оружия, его основных частей, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Красноярск, 2005. 25 с.
37. ШИРКИН, А.И. *Уголовно-правовые и криминологические аспекты противодействия незаконному обороту оружия в Российской Федерации*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Казань, 2008. 24 с.
38. КОКИН, Д.М. *Некорыстный оборот оружия: уголовно-правовая и криминологическая характеристика*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Санкт-Петербург, 2015. 24 с.
39. DONGOROZ, V., IOSIF, F., KAHANE, S. et. al. *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea Specială. Vol.IV*. București: ALL Beck, 2003. p.291. 936 p.
40. РОГАТЫХ, Л.Ф. *Незаконный оборот оружия*. Санкт-Петербург. 1998. 40 с.
41. MACARI, I. *Dreptul penal al Republicii Moldova. Partea Specială*. Chișinău: CE USM, 2003. 509 p.
42. BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal. Partea Specială. Vol.I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1062 p.
43. PĂVĂLEANU, V. *Drept penal special. Curs universitar (conform noului Cod penal)*. București: Universul Juridic, 2014.
44. LOGHIN, O., TOADER, T. *Drept penal român. Partea specială. Ediția a IV-a*. București: Șansa, 2001.
45. *Уголовный кодекс Украины: Научно-практический комментарий* / Под ред. Е.Л. СТРЕЛЬЦОВА. Харьков: Одиссей, 2008. 872 с.
46. ЗАЙЦЕВА, Е.В. *Уголовно-правовые средства противодействия незаконному обороту оружия и его применению при совершении преступлений*: Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Омск, 2014. 214 с.
47. ДЕРБОК, З.Г. *Специальные виды хищения и вымогательства: проблемы криминализации и перспективы оптимизации их законодательного описания*: Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Краснодар, 2014. 236 с.
48. *Legea cu privire la regimul armelor, nr.130, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 08.06.2012*. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.222-227.
49. БАГРОВА, О.Л. *Уголовная ответственность за хищение либо вымогательство оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств*: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Москва, 2004. 28 с.
50. ТОРОЗОВА, Е.А. *Уголовная ответственность за незаконный оборот оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств: проблемы систематизации правового регулирования*. В: *Общество и право*, №3 (40), 2012, с.168-171.
51. КУДАШОВ, В.Н. *Системный подход к совершенствованию уголовно-правовых норм об ответственности за незаконный оборот оружия, боеприпасов, взрывчатых веществ и взрывных устройств*. В: *Проблемы в российском законодательстве. Юридический журнал*, №1, 2014, с.383-384.
52. BRÎNZA, S. *Raportul dintre noțiunile „patrimoniu” și „proprietate” în contextul apărării penale*. În: *Analele Științifice ale USM. Seria „Științe socioumanistice” Vol.I*. Chișinău: CEP USM, 2003, p.102-109.
53. BOTEZATU, IG. *Răspunderea penală pentru escrocherie*: Material didactico-științific. Chișinău: CEP USM, 2010. 302 p.

54. SELEVESTRU, I. *Răspunderea penală pentru delapidarea averii străine*. Chișinău: CEP USM, 2015. 311 p.
55. СИВЦОВА, Л. *Ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия: анализ действующего законодательства* <http://guns.allzip.org/topic/6/197480.html> (Accesat: 20.10.2016)
56. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. В.В. МОЗЯКОВА. Москва: Экзамен, 2004. 912 с.
57. ЗАДОЯН, А.А. Уголовная ответственность за небрежное хранение огнестрельного оружия. В: *Актуальные проблемы российского права*, 2011, №3, с.179-192.
58. *Уголовное право. Особенная часть* / Под ред. И.Я. КОЗАЧЕНКО, З.А. НЕЗНАМОВА, Г.П. НОВОСЕЛОВА. Москва: НОРМА-ИНФРА, 2001. 960 с.
59. *Комментарий к Уголовному кодексу Российской Федерации* / Под ред. В.М. ЛЕБЕДЕВА, А.Н. ИГНАТОВА, Ю.А. КРАСИКОВА. Москва: Норма, 2005. 896 с.
60. НАУМОВ, А.В. *Российское уголовное право: Курс лекций*. В двух томах. Т. 2. *Особенная часть*. Москва: Юридическая литература. 2004. 832 с.
61. *Уголовное право. Особенная часть* / Под ред. Л.Д. ГАУХМАНА, С.В. МАКСИМОВА. Москва: ЭКСМО, 2005. 704 с.
62. Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, nr.277 din 18.12.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr.41-44.
63. Sentința Judecătorei sectorului Ciocana, mun. Chișinău, din 15 martie 2013. Dosarul nr.1-18/2013 <http://www.jci.instante.justice.md> (Accesat: 22.10.2016)

Prezentat la 27.10.2016